

PATVIRTINTA

Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro
direktoriumi 2021 m. sausio 5 d. įsakymu
Nr. V-38

**NACIONALINIO BENDRŪJŲ FUNKCIJŲ CENTRO IR VIEŠOJO SEKTORIAUS
SUBJEKTŲ, KURIŲ BUHALTERINĘ APSKAITĄ CENTRALIZUOTAI TVARKO
NACIONALINIS BENDRŪJŲ FUNKCIJŲ CENTRAS,**

ĮSIPAREIGOJIMŲ APSKAITOS POLITIKA

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Įsipareigojimų apskaitos politika (toliau – apskaitos politika) nustato finansinių ir nefinansinių įsipareigojimų (toliau – įsipareigojimai), atidėjinių ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų apskaitos principus, taikomus tvarkant apskaitą ir rengiant finansines ataskaitas.

2. Apskaitos politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS).

3. Apskaitos politika taikoma:

3.1. įstaigų, dėl kurių apskaitos tvarkymo centralizuotai yra priimtas sprendimas apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti;

3.2. Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro (toliau – NBFC) apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti.

4. Įstaigos nurodytos 3 punkte apskaitos politikoje toliau vartojamos vienu žodžiu „Įstaiga“ arba „Įstaigos“.

**II SKYRIUS
ĮSIPAREIGOJIMŲ GRUPAVIMAS IR PRIPAŽINIMAS**

5. Įsipareigojimų apskaitos principai nustatyti 17-ajame VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 19-ajame VSAFAS „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys“ ir 24-ajame VSAFAS „Su darbo santykiais susijusios išmokos“.

6. Įstaigų įsipareigojimai skirstomi į:

6.1. ilgalaikius, kurių įvykdymas numatytas praėjus 12 mėnesių nuo jų atsiradimo;

6.2. trumpalaikius, kurių įvykdymas numatytas per 12 mėnesių nuo jų atsiradimo.

7. Įsipareigojimų grupavimas finansinės būklės ataskaitoje nurodytas lentelėje.

Ilgalaikiai įsipareigojimai	Trumpalaikiai įsipareigojimai
<ul style="list-style-type: none">• Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai;• Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai.	<ul style="list-style-type: none">• Ilgalaikių įsipareigojimų einamųjų metų dalis;• Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai;• Mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos;• Mokėtinos sumos į Europos Sąjungos biudžetą;• Mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus;

Ilgalaikiai įsipareigojimai	Trumpalaikiai įsipareigojimai
	<ul style="list-style-type: none"> • Mokėtinos socialinės išmokos; • Gražintini mokesčiai, įmokos ir jų permokos; • Tiekėjams mokėtinos sumos; • Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai; • Sukauptos mokėtinos sumos; • Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai.

8. Įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai Įstaiga prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaityti kitu finansiniu turtu. Įsipareigojimai pagal planuojamus sandorius nepripažįstami finansiniais įsipareigojimais, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo (t. y. kol Įstaiga neturi įsipareigojimo perduoti pinigų ar kitą finansinį turtą kitai šaliai arba pasikeisti finansinėmis priemonėmis su kita šalimi galimai sau nepalankiomis sąlygomis).

9. Pirminio pripažinimo metu įsipareigojimai, išskyrus įsipareigojimus, kurie paskesnio įvertinimo metu įvertinami amortizuota savikaina ir, kurių atsiradimo metu nebuvo gauta pinigų, yra vertinami įsigijimo savikaina. Įsipareigojimai, kurie paskesnio įvertinimo metu įvertinami amortizuota savikaina ir, kurių atsiradimo metu nebuvo gauta pinigų, pirminio pripažinimo metu vertinami amortizuota savikaina.

10. Įsipareigojimų vertinimas finansinėse ataskaitose po pirminio pripažinimo nurodytas lentelėje.

Tikraja verte	Amortizuota savikaina	Įsigijimo savikaina
<ul style="list-style-type: none"> • Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, jų einamųjų metų dalis, susiję su rinkos kainomis; • Iš suteiktų garantijų susiję įsipareigojimai; • trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai, susiję su rinkos kainomis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, jų einamųjų metų dalis, nesusiję su rinkos kainomis; • Kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, jų einamųjų metų dalis, nesusiję su rinkos kainomis; • Trumpalaikiai finansiniai įsipareigojimai, nesusiję su rinkos kainomis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mokėtinos subsidijos, dotacijos ir finansavimo sumos; • Mokėtinos sumos į Europos Sąjungos biudžetą; • Mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus; • Mokėtinos socialinės išmokos; • Gražintini mokesčiai, įmokos ir jų permokos; • Tiekėjams mokėtinos sumos; • Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai; • Sukauptos mokėtinos sumos; • Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai.

11. Įsipareigojimo amortizuotai savikainai apskaičiuoti naudojama Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) interneto svetainėje skelbiamų vidaus rinkoje išleistų Vyriausybės vertybinių popierių vidutinių svertinių pelningumų (pagal likutinę trukmę) atitinkamo laikotarpio obligacijų palūkanų norma. Esant neigiamai Vyriausybės vertybinių popierių palūkanų normai amortizuota savikaina prilyginama įsigijimo savikainai.

12. Įstaiga nurašo iš apskaitos įsipareigojimą ar jo dalį tik tada, kai įsipareigojimas įvykdomas, panaikinamas ar nustoja galioti.

III SKYRIUS

FINANSINĖS NUOMOS (LIZINGO) IR VEIKLOS NUOMOS ĮSIPAREIGOJIMAI

13. Finansinės ir veiklos nuomos apskaitos principai, metodai ir taisyklės nustatyti 19-ajame VSAFAS „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys“.

14. Nuomos sutartims taikomas turinio viršenybės prieš formą principas. Ar nuoma bus laikoma veiklos nuoma, ar finansine nuoma, priklauso ne nuo sutarties formos, o nuo jos turinio ir ekonominės prasmės.

15. Nuomos sandoriai grupuojami į veiklos nuomos ar finansinės nuomos (lizingo) sandorius, atsižvelgiant į tai, kiek turto nuosavybės teikiamos naudos ir rizikos tenka nuomotojui ir kiek nuomininkui. Nuoma yra laikoma finansine nuoma, jei sutartyje yra bent viena šių sąlygų:

15.1. Nuomos laikotarpio pabaigoje turto nuosavybės teisė perduodama Įstaigai;

15.2. nuomos laikotarpio pabaigoje Įstaiga turi teisę įsigyti turtą už kainą, kuri, tikimasi, bus reikšmingai mažesnė (daugiau nei 30 proc.) už jo tikrąją vertę nuomos laikotarpio pabaigoje, ir nuomos laikotarpio pradžioje labai tikėtina, kad šia teise bus pasinaudota;

15.3. nuomos laikotarpis užima didesnę kaip 75 procentai išsinuomoto turto ekonominio naudingo tarnavimo laiko dalį;

15.4. nuomos laikotarpio pradžioje dabartinė pagrindinių nuomos įmokų vertė sudaro ne mažiau kaip 90 procentų nuomojamo turto tikrosios vertės;

15.5. nuomojamas turtas yra specifinės paskirties, šio turto savybės ir paskirtis negali būti lengvai pakeičiami ir, neatlikus didesnių pakeitimų, juo naudotis galėtų tik šis nuomininkas.

16. Finansinės nuomos atveju apskaitoje registruojamas įsigytas ilgalaikis materialusis turtas arba nematerialusis turtas. Jeigu nuomos sutartyje nurodytos palūkanos reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos arba nėra nurodytos, turto įsigijimo savikaina apskaičiuojama, diskontuojant visą sutartyje nurodytą įmokų sumą iki dabartinės vertės, taikant apskaičiuotų palūkanų normą sutarties sudarymo momentu. Apskaičiuotų palūkanų norma nustatoma atsižvelgiant į rinkoje taikomas atitinkamo laikotarpio finansinės nuomos (lizingo) sandorių palūkanų normas. Turto įsigijimo savikaina lygi apskaičiuotai finansinio įsipareigojimo amortizuotai savikainai. Finansinės nuomos būdu įsigyto ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė (nematerialiojo turto atveju – amortizuojamoji vertė) paskirstoma per visą jo naudingo tarnavimo laiką.

17. Turto, įsigyto pagal finansinės nuomos (lizingo) sandorius, apskaitai yra taikomi tie patys principai kaip ir principai, taikomi ilgalaikio materialiojo turto arba nematerialiojo turto apskaitai.

18. Finansinės nuomos atveju apskaitoje registruojamos finansinės nuomos įmokos yra padalijamos, išskiriant turto vertės dengimo sumą, palūkanas ir kitas įmokas (kompensuotinas nuomos sumas, neapibrėžtus nuomos mokesčius ir pan., jei jie yra numatyti finansinės nuomos sutartyje). Palūkanos priskiriamos finansinės ir investicinės veiklos sąnaudoms ir apskaitoje registruojamos kaupimo principu, t. y. registruojamos tą ataskaitinį laikotarpį, už kurį apskaičiuojamos mokėtinos palūkanos.

19. Veiklos nuomos atveju nuomos įmokos pagal nuomos sutartį yra registruojamos apskaitoje kaip sąnaudos tolygiai (tiesiniu metodu) per nuomos laikotarpį ir priskiriamos pagrindinės veiklos sąnaudoms.

IV SKYRIUS

SU DARBO SANTYKIAIS SUSIJĘ ĮSIPAREIGOJIMAI

20. Trumpalaikius su darbo santykiais susijusius įsipareigojimus (išskyrus išeitines išmokas) ir sąnaudas įstaiga pripažįsta tą ataskaitinį laikotarpį, už kurį darbuotojui apskaičiuota išmoka už atliktą darbą ir (arba) už kurį pagal darbo sutartis, sprendimus ar teisės aktus, reglamentuojančius darbo santykius, atsirado prievolė tokius įsipareigojimus išmokėti.

21. Finansinių metų paskutinę dieną pagal darbuotojų sukauptas nepanaudotas atostogų dienas ir vidutinį darbo dienos darbo užmokestį įvertinama išmokų už nepanaudotas atostogas suma ir registruojamas įsipareigojimas (sukauptos sąnaudos).

22. Išaitinės išmokos darbuotojams pripažįstamos įsipareigojimu ir sąnaudomis tą ataskaitinį laikotarpį, kai priimamas sprendimas (pasirašomas įsakymas dėl atleidimo iš darbo pagal darbuotojo prašymą) nutraukti darbo santykius.

23. Jei Įstaiga moka išmokas darbuotojui jubiliejaus proga ir jos dydis priklauso nuo darbo ar tarnybos arba su darbu susijusių santykių trukmės, ilgalaikis įsipareigojimas proporcingai kaupiamas ir pripažįstamas pagrindinės veiklos kitomis sąnaudomis per visą darbo ar tarnybos laiką. Vertinant šį ilgalaikį įsipareigojimą, turi būti atsižvelgta į tikimybę, kad reikės mokėti tokią išmoką, laikotarpį, už kurį mokėjimas turėtų būti atliktas, ir į kasmet kauptinės sumos reikšmingumą. Suma laikoma reikšminga, jei išmoka darbuotojui jubiliejaus proga yra didesnė nei du jo vidutiniai atlyginimai.

V SKYRIUS ATIDĖJINIŲ GRUPAVIMAS IR PRIPAŽINIMAS

24. Atidėjinių apskaitos principai nustatyti 18-ajame VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“.

25. Atidėjiniai skirstomi į:

25.1. ilgalaikius atidėjinius;

25.2. trumpalaikius atidėjinius;

26. Atidėjiniai pripažįstami ir apskaitoje registruojami, kai atitinka visus šiuos pripažinimo kriterijus:

26.1. Įstaiga turi įsipareigojimą (teisinę prievolę arba neatšaukiamąjį pasižadėjimą) dėl buvusio įvykio;

26.2. tikimybė, kad įsipareigojimą reikės padengti turtu yra didesnė kaip 50 procentų;

26.3. įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta.

27. Jei tenkinamos ne visos šios sąlygos, atidėjiniai nėra pripažįstami, o informacija apie neapibrėžtąjį įsipareigojimą, susijusį su tikėtina sumokėti suma yra pateikiama finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte.

28. Atidėjiniais pripažįstami tik tie įsipareigojimai, kurie susiję su buvusiais įvykiais. Atidėjiniais nepripažįstami numatomi būsimi nuostoliai ar išlaidos, susiję su Įstaigos būsima veikla. Įstaiga pripažįsta atidėjinio sumą, atsižvelgdama į labiausiai tikėtiną dabartiniam įsipareigojimui padengti reikalingų išlaidų sumą paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną. Atidėjinio sumos dydis nustatomas remiantis panašios veiklos patirtimi, pasirašytais sutartimis, priimtais teisės aktais, ekspertų išvadomis, poataskaitiniais įvykiais ir pan.

29. Ilgalaikiai atidėjiniai diskontuojami iki dabartinės jų vertės. Taikoma diskonto norma – Finansų ministerijos interneto svetainėje skelbiamų vidaus rinkoje išleistų Vyriausybės vertybinių popierių vidutinių svertinių pelningumų (pagal likutinę trukmę) atitinkamo laikotarpio obligacijų palūkanų norma. Esant neigiamai palūkanų normai ilgalaikio įsipareigojimo laikoma amortizuota savikaina prilyginama jo įsigijimo savikainai.

30. Paskutinę kiekvieno ataskaitinio laikotarpio dieną atidėjiniai peržiūrimi ir jų vertė koreguojama atsižvelgiant į naujus įvykius ir aplinkybes. Jei paaiškėja, kad įsipareigojimų turtu dengti nereikės ar atidėjinio suma sumažėjo, atidėjiniai panaikinami arba sumažinami, mažinant finansinės būklės ataskaitos straipsnių „Ilgalaikiai atidėjiniai“ arba „Ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“ sumas. Taip pat turi būti įvertinama ar atidėjinių diskontavimui taikoma diskonto norma paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną nėra reikšmingai pasikeitusi. Reikšmingai pasikeitusia diskonto norma laikoma tada, kai ji padidėja ar sumažėja 3 procentiniais punktais.

VI SKYRIUS IŠEITINIŲ IŠMOKŲ DARBUOTOJAMS ATIDĖJINIAI

31. Išeitinės išmokos darbuotojams pripažįstamos atidėjiniu (toliau – išeitinių išmokų atidėjiny) tada, kai:

31.1. priimamas sprendimas Įstaigą reorganizuoti ar likviduoti ir dėl to planuojama nutraukti darbo santykius su darbuotojais;

31.2. arba darbo santykiai nutraukiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso (toliau – DK) 56 straipsnio 1 dalies 4 punktu.

32. Išeitinių išmokų atidėjiny apskaičiuojamas ir apskaitoje registruojamas:

32.1. 31.1 papunktyje nurodytu atveju, – Įstaigos sprendimo dėl jos reorganizavimo priėmimo data;

32.2. 31.2 papunktyje nurodytu atveju finansinių metų, kuriais darbuotojams sukako senatvės pensijos amžius ir jie įgijo teisę į visą senatvės pensiją dirbdami toje Įstaigoje (toliau – darbuotojai, kuriems sukako senatvės pensijos amžius), paskutinės dienos data.

33. Išeitinių išmokų atidėjiny 31.2 papunktyje nurodytu atveju apskaičiuojamas pagal Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro personalo departamento pateiktą informaciją, atsižvelgiant į darbo santykių trukmę Įstaigoje, – kiekvieno darbuotojo, kuriam sukako senatvės pensijos amžius, vidutinį atlyginimą padauginus iš jam priklausančio išmokos dydžio (pagal šiuo metu galiojančias DK nuostatas):

33.1. jeigu darbo santykiai tęsiasi trumpiau negu vienus metus, – vieno jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinės išmokos,

33.2. jeigu darbo santykiai tęsiasi ilgiau negu vienus metus, – dviejų jo vidutinių darbo užmokesčių dydžio išeitinės išmokos.

34. Išeitinių išmokų atidėjiny 31.2 papunktyje nurodytu atveju pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei jo suma yra reikšminga. Atidėjinio suma laikoma reikšminga, jei sudaro daugiau kaip 5 procentus praeitų metų visų Įstaigos darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudų.

35. Išeitinių išmokų atidėjiny 31.2 papunktyje nurodytu atveju:

35.1. pripažįstamas ilgalaikiu, nes daroma prielaida, kad darbuotojai, kuriems sukako senatvės pensijos amžius, Įstaigoje dar dirbs ilgiau kaip 12 mėnesių;

35.2. iš naujo įvertinamas kiekvienų finansinių metų pabaigoje;

35.3. nediskontuojamas, nes tikėtina, kad dauguma darbuotojų dirbs ne ilgiau kaip 5 metus, su kiekvienu darbuotoju darbo santykių nutraukimo laikas skirsis (t. y. su vienu darbuotoju darbo santykiai gali būti nutraukiami po metų, su kitu – po dvejų metų ir pan.), ir diskontavimo įtaka būtų nereikšminga.

VII SKYRIUS NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI

36. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų apskaitos principai nustatyti 18-ajame VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“.

37. Neapibrėžtųjų įsipareigojimų apskaitos principai nustatyti 18-ajame VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtasis turtas ir poataskaitiniai įvykiai“:

37.1. kai tikimybė, kad įsipareigojimą reikės vykdyti didesnė kaip 90 procentų Įstaigos apskaitoje registruojamos mokėtinos sumos arba atidėjiniai, jei įsipareigojimo suma nėra visiškai aiški, bet ją galima patikimai įvertinti;

37.2. kai tikimybė, kad įsipareigojimą reikės vykdyti didesnė kaip 50 procentų, bet mažesnė kaip 90 procentų Įstaigos apskaitoje registruojamas atidėjiny, jei jo dydį galima patikimai įvertinti;

37.3. kai tikimybė, kad įsipareigojimą reikės vykdyti didesnė kaip 50 procentų, bet mažesnė kaip 90 procentų Įstaigos apskaitoje registruojamas atidėjinys, jei jo dydį galima patikimai įvertinti;

37.4. kai tikimybė, kad įsipareigojimą reikės vykdyti mažesnė kaip 50 procentų, galima įsipareigojimo suma registruojamas neapibrėžtasis įsipareigojimas.

38. Įstaigos neapibrėžtieji įsipareigojimai registruojami nebalansinėse sąskaitose.

39. Neapibrėžtieji įsipareigojimai finansinės būklės ataskaitoje nerodomi. Informacija apie juos yra pateikiama aiškinamajame rašte. Kai tikimybė, kad reikės panaudoti turtą įsipareigojimui padengti yra labai maža (mažiau nei 10 procentų), informacija aiškinamajame rašte nėra pateikiama.

40. Informacija apie neapibrėžtuosius įsipareigojimus peržiūrima ne rečiau negu kiekvieno ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną, siekiant užtikrinti, kad pasikeitimai būtų tinkamai atskleisti aiškinamajame rašte.